

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Sacrorvm Ritvvm Et Caeremoniarvm

Vinitor, Gerlacus

Coloniae Agrippinae, 1656

XII. De benedictione in fine Missae, & Euangelio S. Ioannis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9459

152 *Compend. Sacr. Rituum Pars II. Tit. XI.*
solitis conclusionibus, antequam dicat *Dominus*
vobiscum, stans in eodem loco ante librum dicit
Oremus Humiliate capite vestra Deo; caput incli-
nans, & extensis manibus subiungit eadem vocem
Orationem super populum, ibidem positam: Quo-
niam finita osculatur Altare, & vertens se ad populum
dicit.

Dominus vobiscum.

Resp. Et cum Spiritu tuo.

& alia vt supra.

ANNOTATIONES.

§. 1. Liber Missalis non est claudendus nisi in vltima oratione dictis illis verbis *Per omnia secula seculorum*, idcirco errant quidam indecorè properantes librum ante Conclusionem claudentes & illam in medio Altaris dicentes; Cùm non conueniat completere verba Orationis alibi quam in cornu Epistolæ.

Gauantus
Part. 2. Tit.
6. n. 1. litt. f.

§. 2. In Missa priuata ipse Celebrans claudit librum manu dextra, quia eius est claudere cuius & aperire: aperit autem in Missa priuata initio librum Missalis ibidem Sacerdos vt supra dictum fuit.

§. 3. Dum Minister Missale transfert ad aliud latus, non claudat illud, ne fortè amittat locum priùs designatum, nec præsumat ipse vertere folia ad reperendum eundem, si fortè amiserit.

§. 4. In fine vltimarum Collectarum, Secretæ, & Post communionis nullus sine facultate Summi Pontificis hanc Clausulam addere potest. *Et famulos tuos N. Papam N. Antistitem N. Imperatorem aut Regem nostrorum cum populo ipsi commisso & nos ab omni aduersitate custodiam tuam & salutem nostris concede temporibus, & ab Ecclesiæ tua cunctis repellere nequitiam. Per Dominum,*

TITVLVS XII.

De benedictione in fine Missæ, & Euangelio

S. Ioannis.

I. **D**ico *Ite Missa est, vel Benedicamus Domi-*
no, vt

no, vt supra, Celebrans ante medium Altaris stans iunctis manibus super eo, & capite inclinato, dicit seeretò;

PLaceat tibi Sancta Trinitas, obsequium seruitutis meæ, & presta: vt Sacrificium, quod oculis tuæ maiestatis indignus obtuli, tibi sit acceptabile, mihiq; & omnibus pro quibus illud obtuli sit, te miserante, propitiabile. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Quo dicto, extensis manibus hinc inde super Altare positus, ipsum in medio osculatur: tum erigens se, adhuc stans versus illud, eleuat ad cœlum oculos & manus, quas extendit, & iungit, caputque Cruci inclinans, dicit voce intelligibili,

Benedicat vos omnipotens Deus; & iunctis manibus, ac demissis ad terram oculis, vertens se ad populum à sinistro latere ad dextrum, extensâ manu dextrâ, iunctâque digitis, & manu sinistra infra pectus positâ, semel benedicit populo, dicens;

Pater, & Filius, † & Spiritus Sanctus.

Resp. Amen.

& circum periciens accedit ad cornu Euangelij, vbi dicto,

Dominus vobiscum;

Resp. Et cum Spiritu tuo.

pollice dextro signans primùm signo Crucis Altare seu libram in principio Euangelij, deinde frontem, os, & pectus, dicit, *Initium Sancti Euangelij secundum Ioannem, vel, sequentia Sancti Euangelij;* vt dictum est in Rubricis generalibus, & *Resp. Gloria tibi Domine,* iunctis manibus legit Euangelium; *In principio;* vel aliud vt conuenit.

¶

Cum

Cum dicit, *Et verbum caro factum est.* genuflectit
versus cornu Euangelij, & surgens profecturus
prius:

EVANGELIUM.

IN principio erat Verbum, & Verbum erat apud
Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in prin-
cipio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt: &
sine ipso factum est nihil. Quod factum est, in ipso
vita erat; & vita erat lux hominum: & lux in te-
nebris lucet, & tenebra eam non comprehenderunt.
Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioannes.
Hic venit in testimonium, vt testimonium perhibe-
ret de lumine, vt omnes crederent per illum. Non e-
rat ille lux: Sed vt testimonium perhiberet de lumi-
ne. Erat lux vera, qua illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum. In mundo erat, &
mundus per ipsum factus est, & mundus eum non
cognouit. In propria venit, & sui eum non recepe-
runt. Quot quot autem receperunt eum, dedit eis po-
testatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine
eius: qui non ex Sanguinibus, neque ex voluntate
carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt.
Et verbum caro factum est, & habitauit in nobis:
& vidimus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti à
Patre, plenum gratia & veritatis.

Quo finito, minister stans à parte Epistolæ re-
spondet, Deo gratias.

2. Si Celebrans in Altari vertit faciem ad po-
pulum, non vertit se, sed stans vt erat, benedicit
populo, vt suprâ, in medio Altaris; deinde acco-
dit ad coram Euangelij, & dicit Euangelium S.
Ioannis.

3. Sic cog.

3. Si celebravit coram Summo Pontifice, Cardinale, & Legato Sedis Apostolicæ, vel Patriarcha, vel Archiepiscopo, & Episcopo in Prouincia, Ciuitate, vel Diœcesi sua existente, Celebrans dicto *Placeat tibi Sancta Trinitas*, dicit, *Benedicat vos omnipotens Deus*, & conuertens se ad Summum Pontificem genuflexus, ad Cardinalem verò & Legatum, vel alium ex supra dictis Prælaris, capite inclinato quasi licentiam benedicendi potens, prosequitur, *Pater, & Filius, † & Spiritus Sanctus* benedicens astantes à parte vbi non adest Pontifex, Cardinalis, Legatus, aut Prælarus prædicti. Si autem celebravit coram Patriarcha, Archiepiscopo, & Episcopo extra eorum prouinciam, Ciuitatem, vel Diœcesim constitutis, eis absque alio respectu, vt cæteris qui interfunt, more consueto benedicit.

4. Si autem celebravit pro defunctis, dicto *Placeat tibi Sancta Trinitas*, vt supra, & osculato Altari accedit ad cornu Euangelij, & dicit Euangelium S. Ioannis, prætermissa benedictione, quæ in Missis Defunctorum non datur.

5. Finito Euangelio in fine Missæ, si celebravit coram Summo Pontifice, Cardinale, & Legato Sedis Apostolicæ, vel Patriarcha, Archiepiscopo & Episcopo, conuertit se ad illum coram quo ex prædictis celebravit, & facit reuerentiam conuenientem. Si non celebravit coram aliquo prædictorum, huiusmodi reuerentiam prætermittit.

6. Quibus omnibus absolutis, extinguuntur per ministrum candelæ: interim Sacerdos accipit sinistra Calicem, dextram ponens super Bursam, ne aliqu'd cadat, descendit ante infimum gradum Altaris, & ibi in medio vertens se ad illud, caput inclinat (vel, si in eo est Tabernaculum Sanctissimi

mi Sacramenti, genuflectit) & factâ reuerentia accipit biretum à ministro, caput cooperit, & præcedente eodem ministro, eodem modo quo venerat, redit ad Sacristiam, interim dicens Antiphonam *Triumpuerorum*, & canticum *Benedicti*. Si verò sit dimissurus paramenta apud Altare celebravit, sicuti Euangelio prædicto, ibidem illis se exiit, & dicit Antiphonâ, *Triumpuerorum* cum Canticis, & alijs orationibus, vt suo loco ponuntur.

7. Episcopus autem ter benedicit populo, etiam in Missis priuatis, vt in Cæremoniali habetur.

ANNOTATIONES.

§. 1. Sacerdos celebrans sursum eleuat oculos, sub Sacrificio Missæ dum incipit. *Munda cor meum, Suscipe Sancte Pater Offerens Hostiam Offerimus tibi Domine, dum offert Calicem. Veni Sanctificator. Suscipe Sancta Trinitas*. Item ad racionem dicens *Deo nostro*. incipiens Canonem Missæ. *Te igitur*, & ad ea verba, *Et eleuatis oculis*, dicens vsque. *tibi gratias agens exclusiue*, & in fine Missæ dicens *Benedicas vos omnipotens &c.*

§. 2. Benedicturus populo non se vertat prius, quam dixerit *Benedicas vos omnipotens Deus*. & Cruci caput inclinauerit.

§. 3. Nemo qualiscumque Sacerdos celebrans, quantumuis etiam Prælatus, nisi ius mitræ & baculi pastoralis habeat & in Pontificalibus celebret in fine Missæ tam priuatæ quam solennis (præterquam in Missis Defunctorum), sub quarum fine nulla prorsus danda est benedictio) pluries quam semel tantum benedicat populo, vnicum producendo signum Crucis dicendo *Pater & Filius & Spiritus Sanctum* ad differentiam Episcopi qui ter benedicit populo tam in Missis priuatis quam solennibus.

§. 4. Quod si ante se, & à tergo circumstantes habeat Celebrans, puta Clerum in Choro, seu Moniales, & populum ante Altare, tamen semel tantum benedicit, conuersus ad populum, intentione directâ ad omnes. Idem fit quando Prælatus est in medio Capellæ, vt tantum astantes in latere Euangelij, actu benedicat, directâ intentione in alios.

Capitulum.
Part. 2. Tit.
Cap. 1. litt. y.

§. 5.

§. 5. Si libro non utatur Sacerdos, neque folio in quo scriptum sit Euangelium S. Ioannis, signet Altare, quod si utatur libro aut folio, signet in eo initium Euangelij, & eo casu (præsertim si est aliud Euangelium à communi) Minister deferat librum cum Cussino ad cornu Euangelij, dum Celebrans dicit *Placeat tibi &c.* In fine huius Euangelij, siue S. Ioannis, siue alterius, semper respondetur, *Deo gratias.* Nec osculatur Sacerdos hoc Euangelium quodcumque illud sit. Si usus est libro clauditur dextrâ.

§. 6. Caueat Sacerdos, ne sub Missâ in danda benedictione populo, loco formæ benedictionis à rubricis præscriptæ, videlicet *Benedicat vos omnipotens Deus &c.* utatur alia simili forma veluti, *Benedictio Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti descendat super vos, & maneat semper, aut Cælesti benedictione benedicat & custodiat vos omnipotens & misericors Deus Pater &c.* vel alia simili.

§. 7. Ad illa verba *Et verbum caro factum est,* Sacerdos non versus Crucem (nisi SS. Sacramentum patenter sit expositum, tunc enim paulo versus SS. Sacramentum) genuflectit, sed versus cornu Euangelij.

§. 8. Extinguuntur candelæ primo in cornu Euangelij, deinde in cornu Epistolæ, ut statim Minister possit Missale accipere cum bireto Sacerdotis, sed non debent extinguï, nisi post finitum Euangelium.

§. 9. Celebrans nunquam ab Altari nisi Euangelio S. Ioannis plene lecto recedere debet, neque dicto ipso Euangelio S. Ioannis, vel alio si dicendum fuerit, secundum suam, aut aliorum forsan particularem deuotionem benedicere debet populo dicendo *A subitanea & improuisa mala morte liberet nos Pater, Filius, & Spiritus Sanctus:* hoc enim præter rubricam fieri constat.

§. 10. Caput apertum inclinat Sacerdos cum descenderit in planum Capellæ, & coram tabernaculo Sacramenti genuflectit capite aperto. Quod declarauit Sac. Rit. Cong. 28 Aug. 1627.

§. 11. Si redeundo in Sacristiam, Celebrans obuium habeat alium Sacerdotem, Sacris indutum vestibus, sequatur viam suam à latere suo dextro, & ille alius similiter; sed seipso salutent capitis inclinatione.

§. 12. Vestibus se exiit ordine retrogrado, nimirum prius casulam deponit, deinde stolam, tunc manipulum, exinde alia, & quæ à principio osculatus est, nunc eadem exuendo se, osculetur in medio, nempe

Gauantus part. 2. tit. 12. n. 1. lit. 2.

Gauantus part. 4. tit. 8. n. 8.

Gauantus par. 2. tit. 12. n. 6. lit. f.

Epitome Sac. Rituum in annotat. huius loci.

Gauantus part. 2. tit. 12. n. 6. lit. f.

XII:
uerent
berit,
modo qu
ens Ant
nedicti
Altare v
bidem
uerorum
loco po
pulo, et
ali hab
culos, sub
m, Suscip
mine, dum
za Trinita
ens Cano
oculu, di
fine Missæ
tius, quam
caput in
ans, quan
culi patto
fine Missæ
Missis De
danda est
edicat po
cendo Pa
tiam - Epi
s priuat
tes habeat
ales, & pe
benedicti
ad omnes
llæ, ut tan
licat, dire
§. 5. f.

stolam, manipulum, & amictum. Neque omittat in Sacristia debitam reuerentiam facere imagini, vt initio.

§. 14. Post Missam, Canticum *Benedicite* & Psalm. *Laudate Dominum in Sanctis eius*, cum Antiphona (quæ duplicatur quando Antiphona *Ne reminiscaris* duplicatur) debent omnino à Sacerdote recitari, etiam in redeundo ad Sacristiam.

*Gauantus
hoco citato.*

§. 15. Lauat manus cum se Sacris vestibus exuerit, non quod quidquam immundum ex ipso contactu Sacramenti contraxerit, sed vt potius suam commemoret indignitatem, qui se iudicat tantis Sacramentis celebrandis indignum: aqua autem eiusmodi ablutionis in locum mundum honestè diffundatur, vt altitudo Sacramenti reuerentiùs honoretur. ideoque laudandi Regulares, alijque, qui in Sacristia duo manutergia distincta habere solent: alterum ad abstergendas Sacerdotum manus ante Missam, alterum post Missam.

§. 16. Peracto Sacro-Sancto Missæ Sacrificio, non minor cura, quàm ad antecedentem Missæ præparationem requiretur, vt quisque in omni silentio ac quiete actionum, locutionum sensuum, & cogitationum, sese contineat, & si per occupationes diu non potest, paulisper tamen, & per quartam minimum, aut octauam saltem horæ partem, deuote secum meditetur, & intentâ cogitatione perpendat quis, quid egeat: & quâ fide, quâ deuotione, quo fine, quo fructu hoc ipsum peregerit: omneque imperfectum suum, omnem animi sui languorem, cæcitatem, vincula, ac colligationes vanitatis, malas ac inolitas consuetudines, peccandi que pericula & necessitates, sibi ante oculos suos ponat, & cor suum omneque desiderium coram Deo effundat: eiusque adiutricem gratiam suppliciter imploret: & virtute ac feruore illius cibi, quo refectus & animatus est, tota voluntate animique contentione, vel vnum saltem defectum, in proximi Sacrificij diem expugnandum extirpandumque suscipiat. Vt que quotidie de virtute in virtutem progrediatur atque proficiat: quotidie ex vita ac passione Domini nostri Iesu Christi certam alicuius virtutis actionem, omnibus animi viribus imitandam atque exercendam capiat. Nam quod Sacerdotes multi quotidie aut frequenter sacrificent, pauci autem ex illis proficiant: & multi vani, omni que solidâ pietate vacui existant: non alia ar-

bit

bitratur esse causa, quàm quòd sine villo timore ac deuotione tam Sanctum opus aggrediantur, & perfuntorie atque ex quadam consuetudine aut necessitate, magis quam ex sincera & vera deuotione perficiant: & mox vnà cum Sacris vestibus omnem rei peractæ cogitationem deponant, omnemque internam, & externam pietatis formam exuant, totoque corde & animo ad fabulas, ad vana & otiosa effundantur. Quod sanè non facerent, si meditationi Sanctæ debito modo aliquamdiu intenti fuissent: & illustriorem in se quotidie custodiæ exterioris & interioris hominis debere esse disciplinam, quàm in laicis, quando in festo Paschæ corpus Domini accipiunt, sentirent.

TITVLVS XIII.

De his quæ omittuntur in Missa pro Defunctis.

1. IN Missa pro defunctis ante Confessionem non dicitur Psalmus, *Iudica me Deus*: sed pronuntiata Antiphona, *Introibo ad Altare Dei*, & responso à ministro, *Ad Deum qui laificat*, & c. dicitur Vers. *Adiutorium nostrum*, & Confessio, cum reliquis vt supra.

2. Cùm celebrans ad Altare incipit *Introitum*, non signat se, sed manu dextra extensa, facit signum crucis super librum, quasi aliquem benedicens.

3. Non dicitur *Gloria Patri*, sed post Psalmum repetitur, *Requiem æternam*, nec dicitur *Gloria in excelsis*, nec *Alleluia*, nec *Iube Domine benedicere*, nec *Dominus sit in corde meo*; nec osculatur librum in fine.

4. Non dicitur *Credo*, non benedicitur aqua in Calicem fundenda, dicitur tamen oratio, *Deus qui humana substantia*, & c.

5. Cùm lauat manus, in fine Psalmi. *Lauabo inter innocentes*, non dicitur, *Gloria Patri*.